

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרִשְׁת זָאָרָא

יציאת השבת:

17:48

ירושלים: 17:48

הפטרה: השמים כסאי
א' שבט תשע"ו
צאת השבת ר"ת 18:15
ראש חודש שבט
גיליון 420

כניסת השבת:

16:35

ירושלים: 16:33

חבל על דאבדין ולא משתכחין

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

"חבל על אלו שאבדו ואינם נמצאים" – משפט זה, שרגילים להשתמש בו על אנשים גדולים שנפטרו מן העולם, מקורו בפרשה הזו. על דברי הטרונים של משה: "ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה". מובאת תשובתו של הקב"ה בתלמוד (מסכת סנהדרין קיא, א): "אמר לו הקדוש ברוך הוא: חבל על דאבדין ולא משתכחין, הרי כמה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב באל שדי ולא הרהרו על מדותי ולא אמרו לי מה שמך.

אמרתי לאברהם: 'קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה', בקש מקום לקבור את שרה ולא מצא, עד שקנה בארבע מאות שקל כסף ולא הרהר על מדותי... ולא אמרו לי מה שמך. ואתה אמרת לי 'מה שמך' בתחלה, ועכשיו אתה אומר לי 'זה הצל לא הצלת את עמך'. 'עתה תראה אשר אעשה לפרעה', במלחמת פרעה אתה רואה ואי אתה רואה במלחמת שלושים ואחד מלכים, וימהר משה ויקוד ארצה וישתחו. מה ראה משה? רבי חנינא בן גמלא אמר: ארך אפים ראה, ורבנן אמרי: אמת ראה".

משה רבנו אינו חושב על עצמו כלל, וגם בשאלה זו הוא מוסר את עצמו על כלל ישראל. ואולם בשאלתו הוא דורש לראות את הטוב המידי לישראל. כמנהיג, הוא אינו רוצה שדוקא שליחותו תביא אסון על הציבור אפילו אם מדובר רק בתקופה קצרה, עד לגאולה. ואולם אחרי שמשה רואה, כי הקב"ה אל ארך אפים ואמת, הבין שהכל בחשבון מדויק מלמעלה ולפיכך קיבל עליו את הדין – זהו מנהיג אמת המוכן להקריב את עצמו עבור הציבור, ובודאי גם על מנהיגי הציבור בימנו ללמוד ממעשה זה לדורות. חבל על דאבדין...

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

ישראל אשר בך יתפאר

השבוע ביום שלישי יחול יום ההילולא של הצדיק המלומד בניסים רבי ישראל אביחצירא המכונה ה'בבא סאלי', שהיה ידוע בקדושתו ופרישותו ואשר ברכותיו עשו פירות ורבים נושעו מתפילותיו.

האדמו"ר רבי ישראל אבוחצירא הנקרא: 'בבא סאלי' נולד בראש השנה של שנת תר"ן לאביו האדמו"ר רבי מסעוד, בנו בכורו של מרן ה'אביר יעקב'. עם לידתו נתמלא הבית אורה. האב אשר ידע כי שורש נשמתו של בנו הנולד גבוהה, קבע משמרות של תלמידי חכמים שילמדו בסמוך לו, כדי שיתדבקו דברי תורה באזניו.

ביום השמיני מיד לאחר תפילת שחרית הכניסו את הבן בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום, כאשר רבי מסעוד האב, מל את התינוק, ורבי יצחק הי"ד דודו, שלעתיד יהיה מורו ורבו ישב על כיסא הסנדק. רבי מסעוד רצה לקרוא לבנו כשם אביו יעקב, אך מגודל הערצתו, ומתוך החשש שמא יש בזה צד זלזול בכבוד אביו, החליט לקרוא בשם ישראל.

וסמך על האמור במקרא (בראשית לב, כט): "לא יעקב יאמר עוד שמך, כי אם ישראל, כי שרית עם א-לקים ועם אנשים ותוכל". ואכן הרב הפך להיות לגדול בישראל ולבעל מופת שרבים נושעו מברכותיו ומתפילותיו. הבבא סאלי היה ידוע כמי שערך צומות רבים וסיגופים, כגודל מעלתו בפרישות ויראת שמים. אף על פי שהיה מסתיר את הצומות אפילו מבני משפחתו, ידוע כי היה צם צומות הפסקה, שישה ימים רצופים, ממוצאי שבת ועד ערב שבת! גם כאשר היה אוכל בערב הצום או בסופו היה מעט בלבד כדי קיום הגוף, וגם זה נעשה כסעודת הילולא לפטירתם של צדיקים.

גדול יום גשמים

רבי מסעוד מלול זצ"ל היה משמשו ויד ימינו של הבבא סאלי זיע"א. וכמו כן היה המלמד של ילדי משפחת אבוחצירא, כך שבין תלמידיו נמנו ה'בבא ברוך' ורבי דוד שליט"א. כבר משחר ילדותו הסתופף בצלם של גדולי הצדיקים לבית משפחת אבוחצירא, כמו סבו ואביו שהיו תלמידיהם של רבי דוד ורבי מסעוד אבוחצירא, וזכה להיות עד להנהגותיהם בקודש.

ה'בבא סאלי' עם רבי מסעוד מלול זצ"ל

זכיתי לידידות גדולה עם רבי מסעוד, וכך זכיתי לשמוע ממנו סיפורים על אותו צדיק. אחד הסיפורים המעניינים היה על בצורת קשה במרוקו, כאשר המלך גזר שכולם צריכים להתפלל ביום מסוים אבל הבבא סאלי הורה שהיהודים בעירו יצומו ויתענו שבוע לאחר מכן, השר הממונה כעס שהיהודים לא מתענים באותו זמן, אך לאחר ששמע שהבבא סאלי הורה כך הוא קיבל את הדברים.

לאחר שבוע התפילה של תושבי מרוקו שלא נענו יצאו הבבא סאלי ואנשי העיר לבית הקברות להתפלל על קברי הצדיקים הטמונים שם. הבבא סאלי הורה לרבי מסעוד להתחיל "פתח אליהו" וקריאת מזמורי תהילים מסוימים תוך כדי שהוא עוסק בכוונות, ולאחר זמן פנה לרבי מסעוד ושאלו: האם יש ענן בשמים? אמר לו רבי מסעוד: אין.

הימים היו ימים חמים ולא נראתה כל עננה באופק, לאחר זמן מה הרים הבבא סאלי את ראשו ושאל שוב את רבי מסעוד: האם נראה ענן? ענה לו רבי מסעוד: ישנו ענן קטן באופק. אז הורה הבבא סאלי לשוב מיד לעיר לפני שירד גשם וירטיב את ספרי התורה שהיו יחד עם קהל המתפללים. לאחר שעברו את הגשר ונכנסו לעיר החלו טיפות של גשם לרדת, משני צדי הדרך עמדו ערבים תושבי המקום וצעקו: 'הבבא סאלי הביא לנו את הגשם'. ללא ספק – היה זה קידוש ה' גדול.

תענית הפסקה- וכולם מרוצים

אמר רבי מסעוד כי הוא יכול להעיד באופן אישי על הבבא סאלי שהיה עושה תעניות הפסקה, ממוצאי שבת עד לערב שבת. וכשהיו מכינים לו אוכל או כוס תה וכו', הבבא סאלי היה קורא לרבי מסעוד שהיה באותה עת מלמד את ילדי המשפחה תורה ואומר לו שיאכל את האוכל שהוכן בעבורו.

רבי מסעוד היה רגיל לומר שבמקרים הללו כולם היו יוצאים מרוצים, בני הבית שחשבו שהבבא סאלי אכל את האוכל היו מרוצים, הבבא סאלי שהמשיך את תעניתו היה מרוצה, ורבי מסעוד ממשיך ואומר: גם אני הייתי מרוצה...

מהלכות קידוש השם

א. כל בית ישראל מצווין על קידוש השם הגדול הזה, שנאמר "ונקדשתי, בתוך בני ישראל". ומוזהרין שלא לחללו, שנאמר "ולא תחללו, את שם קדש". כיצד? בשעה שיעמוד גוי ויאנוס את ישראל לעבור על אחת מכל מצוות האמורות בתורה או יהרגו, יעבור ואל יהרג שנאמר במצוות, "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" ולא שימות בהם. ואם מת ולא עבר, הרי זה מתחייב בנפשו.

ב. במה דברים אמורים, בשאר מצוות חוץ מעבודה זרה, וגילוי עריות, ושפיכות דמים. אבל שלוש עבירות אלו, אם יאמר לו עובר על אחת מהן או תיהרג, ייהרג ואל יעבור. במה דברים אמורים, בזמן שהגוי מתכוון להנאת עצמו... אבל אם נתכוון להעבירו על המצוות בלבד אם היה בינו לבין עצמו, ואין שם עשרה מ ישראל יעבור ואל ייהרג; ואם אנוס להעבירו בעשרה מ ישראל ייהרג ואל יעבור, ואפילו לא נתכוון להעבירו אלא על מצוה משאר מצוות בלבד. וכל הדברים האלו, שלא בשעת השמד. אבל בשעת השמד, והוא כשיעמוד מלך רשע כנבוכדנאצר וחבריו ויגזור שמד על ישראל לבטל דתם או מצוה מן המצוות ייהרג ואל יעבור, אפילו על אחת משאר מצוות, בין נאנס בתוך עשרה, בין נאנס בינו לבין גויים.

ג. וכל מי שנאמר בו ייהרג ואל יעבור, ועבר ולא נהרג הרי זה מחלל את השם, ואם היה בעשרה מ ישראל, הרי זה חילל את השם ברבים; וביטל מצות עשה שהיא קידוש השם, ועבר על מצות לא תעשה שהיא חילול השם. ואף על פי כן, מפני שעבר באנוס, אין מלקין אותו ואין צריך לומר שאין ממיתין אותו בית דין, אפילו הרג באנוס: שאין מלקין וממיתין, אלא לעובר ברצונו בעדים והתראה, שנאמר בנותן מזרעו למלך, "זנתני אני את פני באיש ההוא" ומפי השמועה למדו, "ההוא" לא אנוס ולא שוגג ולא מוטעה.

ד. ויש דברים אחרים שהם בכלל חילול השם, והוא שיעשה אדם גדול בתורה ומפורסם בחסידות, דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילן, ואף על פי שאינם עבירות, הרי זה מחלל את השם: כגון שלוקח ואינו נותן דמי הלוקח לאלתר, והוא שיש לו, ונמצאו המוכרין תובעין אותו, והוא מקיפן או שירבה בשחוק, או באכילה ושתייה אצל עמי הארץ וביניהן או שאין דיבורו בנחת עם הבריות, ואינו מקבלן בסבר פנים יפות, אלא בעל קטטה וכעס וכיוצא בדברים האלו. הכול לפי גודלו של חכם צריך שידקדק על עצמו, ויעשה לפנים משורת הדין.

ה. וכן אם דקדק החכם על עצמו, והיה דיבורו בנחת עם הבריות, ודעתו מעורבת עימהם, ומקבלן בסבר פנים יפות, ונעלב מהן ואינו עולבן, מכבד להן ואפילו למקילין לו, ונושא ונותן באמונה, ולא ירבה באריזות עמי הארץ וישיבתן, ולא יראה תמיד אלא עוסק בתורה עטוף בציצית מוכתר בתפילין, ועושה בכל מעשיו לפנים משורת הדין והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם הרבה עד שימצאו הכול מקלסין אותו ואוהבין אותו, ומתאווין למעשיו: הרי זה קידש את השם, ועליו הכתוב אומר "ויאמר לי, עבדי אתה ישראל, אשר בך אתפאר" (ישעיהו מט, ג). רמב"ם הלכות יסוה"ת.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרין הי"ד. היה יצחק שושן הי"ד. שרה בת שמחה הי"ד. מרים יהודה הי"ד. ציפורה ויהושע לוי הי"ד. ביבה אלימלך הי"ד. ישי ולוי הי"ד. עזר בן עשה הי"ד. תיקוה בת עזיה הי"ד. אליגה בת ג'אן הי"ד. מול בת ענולה הי"ד. אברהם בן רחל הי"ד. הראל בן אביגיל הי"ד. אילנה בת סליחה הי"ד. ישי ורחל לוי הי"ד. חנה בת זוהרה הי"ד. סימנטוב משה יהודה הי"ד. מיטל מוריה אדרי הי"ד. להחזרת נעדריו צה"ל ושבוייו ובהם: ארון שאל, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, עבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ד. לעילוי נשמת הנערים: אייל יפרת הי"ד, גיל-עד שעאר הי"ד, נפתלי יעקב פרנקל הי"ד. ולענין חללי מבצע צוק איתן הי"ד. לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף זצוקל. הגר"מ אליהו זצוקל. רבי מסעוד מלול זצוקל. הרב שלמה צורף זיל. רבי יעקב שושן זיל. יונה יונה זיל. ברכה סופן זיל. יצחק עמנואל זיל. ניר נחם זיל. ניסים כהן זיל. ספר מנחם זיל. נחמה שמעון בת חזית זיל. מנחם לוי זיל. אסתר בת תורה זיל. אסתר חדד זיל. חנה יצחק זיל. דינה פונדק זיל. הרב אברהם צוקרמן זצוקל. מרדכי ומשה בני לאה מורחין זיל. אליהו בת פריחה זיל. תרצה זיגדון זיל. ישראל אברהם נתן זיל. אסתר בת זוהרה זיל. אסתר וענבר נחום זיל. ישראל בן שושנה זיל. יצחק בן מול מורחין זיל. רובי בן שלום צעדי זיל. מרים וענת זיל. עזיה עמנו זיל. יצחק ועמנו אטאס זיל. ניסים בן חנה זיל. יצחק ולאה אסתר זיל. חת יעקב זיל. חנה רחל לוי זיל. אליהו טיש זיל. נעמה בת מנחם זיל. יצחק ושמחה אילון זיל. ראובן אהרן בן נטשה זיל. מלכה שושן זיל. לאה מרד זיל. זוהרה בת חנה זיל. עליה כהן זיל. רחמים אדענה זיל. לוי יצחק אבדרי זיל. אהרן מעלים זיל. שרה אליאל זיל. נעים משה זיל. ישראל בן גנדה זיל. חד חגי זיל. חד חסבר זיל. זאל ודלי זיל. עמנו טרי זיל. רבי חד הבן זצוקל. זכבד ועקמן זיל. עישה דהן זיל. חתני אצל זיל. ולע"ה הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריצ, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרין הי"ד.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה